

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Ректор НУБіП України

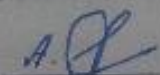
С. Ніколасенко

3 2020 р.

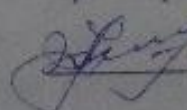
**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**

з комплексу фахових дисциплін для вступників на
освітньо-наукову програму «Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність» підготовки фахівців PhD доктор
філософії зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»

Голова комісії

 /Діброва А.Д./

Гарант програми

 /Льчук М.М./

Київ – 2020

ЧАСТИНА 1. ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ЙОГО РОЗВИТОК В АГРАРНІЙ СФЕРІ

1.1 Економічна теорія і закони. Економічна сутність виробництва. Теорія товару і грошей. Конкуренція та монополія. Держава та її економічні функції. Економічні відносини у підприємництві. Капітал та його форми. Економічні аспекти глобальних проблем.

1.2. Природа і економічна сутність підприємництва. Основи підприємницької діяльності. Принципи та функції підприємництва. Суб'єкт підприємництва. Права та обов'язки підприємців. Технологія заснування власної справи. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.. Одноосібне володіння, його переваги та недоліки. Товариство, його особливості.

1.3 Форми організації підприємницької діяльності. Корпоративна форма організації підприємницької діяльності. Економічна сутність підприємництва в аграрній сфері економіки. Державна підтримка підприємств аграрного сектору України. Бізнес-планування в діяльності підприємств. Сутність та функції бізнес-плану, технологія розробки бізнес-плану. Ресурсне забезпечення підприємницької діяльності. Корпоративно-соціальна відповідальність у підприємстві. Управління економічними ризиками в підприємстві. Форми спільного міжнародного підприємництва Інноваційна діяльність суб'єктів підприємництва. Нові напрями розвитку підприємництва в Україні.

1.4. Підприємство як суб'єкт господарювання. Підприємство і його складові. Правові основи функціонування підприємств. Конкуренція і підприємство.

1.5. Види підприємств і об'єднань, їх організаційно-економічні основи. Сільськогосподарські підприємства, їх організаційно-економічні основи. Організаційно-економічні основи фермерських господарств. Організаційні форми міжгосподарських та агропромислових об'єднань.

1.6. Земельні ресурси, їх використання та організація земельної території аграрних формувань. Види земельних угідь, їх призначення, облік та ефективність використання. Методи грошової оцінки земель. Організація землеустрою на території аграрних формувань. Організація робіт з охорони земельних ресурсів.

1.7. Організація використання засобів виробництва в аграрних формуваннях. Організація внутрішньогосподарського транспорту. Організація

технічного обслуговування, ремонту та зберігання техніки. Організація нафтового та електрогосподарства сільськогосподарських підприємств.

1.8. Організація використання трудових ресурсів в аграрних формуваннях. Соціально-економічна характеристика трудових ресурсів аграрних формувань та мотивація праці. Організація робочих місць та їх планування.

1.9. Основи раціональної організації виробництва в аграрних формуваннях. Спеціалізація і поєднання галузей сільськогосподарських підприємств. Розміри аграрних підприємств та їх підрозділів. Організація госпрозрахункових відносин в підприємстві.

1.10. Організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних виробництв і промислів. Організація основних виробничих процесів у галузі рослинництва. Організація кормовиробництва. Основи організації галузей тваринництва. Організація підсобних виробництв і промислів.

1.11. Організація виробничо-економічних зв'язків аграрних формувань з іншими сферами АПК в умовах ринкових відносин. Організація матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств. Організація зберігання, переробки та реалізації продукції аграрних формувань.

1.12. Планування виробництва в аграрних формуваннях. Завдання і основні принципи планування економічного і соціального розвитку. Методи та нормативна база планування. Механізм планування та система планів. Перспективне планування розвитку сільськогосподарських підприємств. Річне планування економічного і соціального розвитку сільськогосподарських підприємств. Оперативне планування розвитку сільськогосподарських підприємств. Основні форми державного планування.

1.13. Бізнес-планування та інвестиційне проектування розвитку аграрного виробництва. Бізнес-план сільськогосподарського підприємства, його зміст і методика складання. Структура бізнес-плану. Функції і види бізнес-планів. Фінансовий план та оцінка ризиків.

ЧАСТИНА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

1.1 Природа і економічна сутність торгівлі. Економічна сутність, соціально-економічні форми, роль і значення торгівлі в аграрному секторі економіки України. Структура сфери торгівлі.

1.2 Організаційні моделі у сфері торгівлі. Прості організаційно-правові форми підприємств торгівлі. Складні організаційно-правові форми підприємств торгівлі.

1.3 Класифікація та характеристика підприємств торгівлі. Поняття роздрібної торговельної мережі. Види роздрібної мережі, класифікація підприємств роздрібної торгівлі. Спеціалізація і типізація торговельної мережі. Сутність роздрібного продажу товарів. Форми продажу товарів. Методи оптового продажу товарів і умови їх застосування. Характеристика сучасного оптового ринку агропродовольчої продукції.

1.4. Ціни і ціноутворення. Економічна суть і функції ціни. Попит і пропозиція. Мікро та макропоказники, що впливають на формування ціни рівноваги. Види і система цін. Принципи і методи ціноутворення. Ціновий механізм ринкової економіки. Ринок. Складові ринку.

1.5. Зовнішня торгівля агропродовольчою продукцією та особливості зовнішньоторговельної політики держави. Значення зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством для економіки України. Тенденції розвитку експортно-імпоротної діяльності щодо продукції підприємств аграрного сектору. Географічна та товарна структура зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією та місце України на світових агропродовольчих ринках. Державне регулювання експортно-імпоротної діяльності в аграрному секторі економіки України. Проблеми якості української агропродовольчої продукції та її відповідності міжнародним стандартам.

1.6. Державні органи управління в системі аграрної економіки. Організаційна функція Президента в державному регулюванні економіки. Функції Кабінету Міністрів України в державному регулюванні економіки. Організаційна функція Президента в державному регулюванні економіки. Роль місцевих державних адміністрацій у державному регулюванні економіки.

1.7. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій та джерел їх формування. Особливості державного регулювання лізингу.

1.8. Державна аграрна політика в Україні. Аграрна політика як складова економічної політики держави. Основні риси державної аграрної політики в Україні. Головні напрями аграрної політики в Україні. Державні соціальні програми як інструмент державного регулювання економіки.

ЧАСТИНА 3. БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ БІРЖОВОГО РИНКУ

3.1 Організаційно-економічні основи біржової діяльності. Основні теоретичні положення дисципліни та її завдання. Предмет і методи науки. Основні види оптової торгівлі. Особливості біржової торгівлі. Історія розвитку біржової. Сучасний стан світового біржового ринку.

3.2. Виникнення та розвиток біржової діяльності в Україні. Передумови виникнення біржової діяльності в Україні. Історія розвитку вітчизняних бірж. Біржова торгівля в радянській Україні. Становлення біржової торгівлі в незалежній Україні. Перспективи розвитку біржової діяльності в Україні.

3.3. Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності. Загальна характеристика законодавчо-правового поля, що регулює біржову діяльність. Регулювання біржової діяльності в Україні. Оподаткування біржової діяльності.

3.4. Роль і місце біржової торгівлі у формуванні аграрного ринку. Переваги реалізації сільськогосподарської продукції та продовольства через товарні біржі. Формування ринку сільськогосподарської продукції, як умова діяльності аграрних бірж. Принципи розвитку, державне регулювання та структура біржового ринку сільськогосподарської продукції. Концепція розвитку біржового ринку сільськогосподарської продукції.

3.5. Біржові товари та їх види.. Характеристика біржових товарів. Класифікація біржових товарів. Речові біржові товари. Фінансові інструменти. Методика подання інформації про біржові товари в спеціалізованих виданнях.

3.6. Організаційно-правові основи створення та функціонування бірж. Визначення біржі та аспекти її діяльності. Функції бірж. Класифікація бірж. Організаційна структура біржі та функції її підрозділів. Правила біржової торгівлі.

3.7. Організація і технологія біржової торгівлі. Характеристика процесу біржового торгу. Форми проведення біржових торгів. Підготовка біржового торгу. Торговий процес в біржовій операційній залі. Виконання замовлень отриманих під час торгів.

3.8. Організація брокерської діяльності. Брокерська контора, її роль і місце в біржовій торгівлі. Брокерське обслуговування за договором. Брокерське обслуговування за дорученням. Види обмежуючих умов доручень клієнта брокеру. Економічна стратегія брокера на біржі та принципи її розробки.

3.9. Біржові угоди та їх види. Визначення біржової угоди та її аспекти. Характеристика біржової угоди. Укладення біржової угоди Спотові угоди. Форвардні угоди. Ф'ючерсні угоди. Опціонні угоди.

3.10. Економічний механізм біржової торгівлі. Поняття хеджування та його переваги. Практика сільськогосподарського хеджування. Спекулятивні

операції на біржах. Стратегія і практика спекулятивних операцій. Кліринг і розрахунки на біржовому ринку.

ЧАСТИНА 4. ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

4.1. Сутність і структура потенціалу підприємства. Потенціал підприємства як економічна категорія. Класифікація видових проявів потенціалу підприємства, його характерні риси. Структура потенціалу підприємства.

4.2. Формування потенціалу підприємства. Потенціал підприємства як економічна система. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства.

4.3. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства. Сутність та рівні конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Діагностика конкурентних сил. Методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

4.4. Теоретичні основи оцінки потенціалу підприємства. Особливості потенціалу підприємства. Поняття вартості та її модифікації. Принципи оцінки потенціалу підприємства.

4.5. Методичний інструмент оцінки потенціалу підприємства. Загальна характеристика методичного інструменту оцінки вартості потенціалу підприємства.

4.6. Оцінка вартості нерухомого майна. Особливості нерухомого майна як об'єкта оцінки. Оцінка вартості землі. Оцінка вартості будівель і споруд.

Оцінка вартості машин і обладнання. Необхідність і особливості оцінки техніко-технологічного потенціалу підприємства. Класифікація об'єктів оцінки. Методичні підходи до оцінки машин і обладнання.

4.7. Оцінка нематеріальних активів. Сутність і класифікація нематеріальних активів підприємства. Особливості оцінки вартості нематеріальних активів.

4.8. Оцінка сукупного потенціалу підприємства. Необхідність, особливості та методичні підходи до оцінки вартості бізнесу. Технологія застосування порівняльного підходу до оцінки вартості підприємства.

4.9. Прикладні аспекти оцінки потенціалу підприємства. Особливості оцінки потенціалу підприємства для моніторингу поточних можливостей.

ЧАСТИНА 5. СТРАТЕГІЯ ПІДПРИЄМСТВА

5.1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція, концепції. Поняття категорії “стратегія”. Стратегія фірми в контексті її економічної політики. Трактатування “стратегії фірми”. Еволюції концепції стратегії фірми.

5.2. Стратегічний контекст підприємства. Аспекти стратегічного контексту підприємства. Ознаки, зміст та перелік типових стратегічних рішень. Підприємство в ринковому економічному середовищі та його стратегії.

5.3. Визначення місії та цілей підприємства. Визначення місії підприємства. Формулювання мети та визначення завдань підприємства.

5.4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства. Зовнішнє оточення фірми і його характеристика. Методологія аналізу зовнішнього оточення. Позиції зовнішнього аналізу. Стратегічне позиціонування підприємства в зовнішньому оточенні.

5.5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства. Підходи до аналізу внутрішнього середовища підприємства. Зміст аналізу внутрішнього середовища підприємства.

5.6. Стратегія бізнесу підприємства. Поняття і призначення стратегії бізнесу підприємства. Типи стратегії бізнесу.

5.7. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства. Поняття диверсифікації діяльності підприємства. Характеристика типових стратегій диверсифікації діяльності підприємства.

5.8. Стратегія зовнішнього розвитку підприємства. Зовнішній розвиток підприємства. Порядок формування стратегії зовнішнього розвитку підприємства.

5.9. Корпоративна стратегія підприємства. Поняття і зміст корпоративної стратегії. Характеристика корпоративних стратегій підприємства.

5.10. Методи формування стратегії розвитку підприємства. Загальна характеристика методів і методики розробки стратегії фірми. Матричні методи визначення стратегічного становища.

5.11. Ризики обраної стратегії підприємства. Поняття ризику стратегії підприємства. Класифікація ризиків стратегії підприємства. Прийнятний ризик стратегії підприємства. Кількісна оцінка показників ризику стратегії підприємства.

5.12. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні. Сучасний стан стратегічного управління в Україні. Перспективи стратегічного управління в Україні.

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ:

1. Економічна сутність ринку. Елементи ринкової економіки.

2. Економічна теорія і закони.
3. Інфраструктура товарного ринку.
4. Попит і пропозиція.
5. Ціна рівноваги.
6. Економічна сутність виробництва.
7. Теорія товару і грошей.
8. Конкуренція та монополія.
9. Держава та її економічні функції.
10. Основні засади формування ринкового середовища в умовах глобалізації.
11. Сутність підприємництва, його роль та місце у сучасній ринковій економіці
12. Особливості становлення та розвитку підприємницької діяльності в аграрній сфері
13. Сільське господарство в теорії економічного зростання
14. Інтеграційні процеси аграрного розвитку
15. Інституційні зміни в сільському господарстві
16. Роль технічних інновацій у сільському господарстві
17. Регіональна структура агробізнесу в Україні
18. Основні проблеми розвитку підприємництва в Україні
19. Економічні засади розвитку підприємництва
20. Правове забезпечення розвитку підприємництва
21. Соціальна функція підприємництва
22. Організаційно-економічний механізм регулювання підприємництва в Україні
23. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств агробізнесу
24. Економічно-організаційні форми підприємницької діяльності в сучасних умовах розвитку економіки
25. Трансформація системи державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності
26. Підготовка засновницьких документів та формування статутного фонду підприємства
27. Бізнес-планування підприємницької діяльності сільськогосподарського підприємства
28. Обґрунтування концепції підприємницької ідеї у бізнес-плані
29. Структура та види бізнес-планів
30. Особливості складання організаційного плану при складанні бізнес-плану реалізації підприємницької ідеї

31. Особливості складання фінансового плану при складанні бізнес-плану реалізації підприємницької ідеї
32. Особливості складання плану маркетингу при складанні бізнес-плану реалізації підприємницької ідеї
33. Особливості розробки бізнес-планів на підприємствах аграрної сфери
34. Створення та функціонування інтеграційних підприємницьких структур агробізнесу в Україні
35. Структура аграрного ринку
36. Формування продовольчих ринків
37. Сегментація ринку і позиціонування товарів
38. Забезпечення системи цінового моніторингу в Україні
39. Економічний механізм формування та функціонування ринків сільськогосподарської продукції
40. Організаційно-правові засади діяльності оптового продовольчого ринку
41. Законодавча база та роль держави у функціонуванні ринків продукції АПК
42. Світовий досвід функціонування оптових продовольчих ринків
43. Сутність і види ефективності агробізнесу
44. Критерії та показники ефективності функціонування підприємницьких структур агробізнесу
45. Основні напрями підвищення ефективності агробізнесу в Україні
46. Методика визначення загальних показників економічної ефективності агробізнесу
47. Визначення беззбиткового обсягу виробництва сільськогосподарської продукції
48. Визначення потреби обсягу виробництва продукції рослинництва
49. Визначення потреби обсягу виробництва продукції тваринництва
50. Визначення потреби у виробничих ресурсах та їх вартості для забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції
51. Визначення потреби в трудових ресурсах та обсягу річного фонду оплати праці
52. Економічна сутність, соціально-економічні форми, роль і значення торгівлі в аграрному секторі економіки України.
53. Організаційно-правові форми підприємств торгівлі.
54. Поняття роздрібної торговельної мережі.
55. Види роздрібної мережі, класифікація підприємств роздрібної торгівлі. Спеціалізація і типізація торговельної мережі.
56. Сутність роздрібного продажу товарів.
57. Форми продажу товарів.

58. Методи оптового продажу товарів і умови їх застосування.
59. Характеристика сучасного оптового ринку агропродовольчої продукції.
60. Економічна суть і функції ціни.
61. Види і система цін на продукцію аграрних підприємств.
62. Принципи і методи ціноутворення.
63. Ціновий механізм ринкової економіки.
64. Значення зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією та продовольством для економіки України.
65. Тенденції розвитку експортно-імпоротної діяльності щодо продукції підприємств аграрного сектору.
66. Географічна та товарна структура зовнішньої торгівлі агропродовольчою продукцією та місце України на світових агропродовольчих ринках.
67. Державне регулювання експортно-імпоротної діяльності в аграрному секторі економіки України.
68. Проблеми якості української агропродовольчої продукції та її відповідності міжнародним стандартам.
69. Державні органи управління в системі аграрної політики.
70. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності.
71. Класифікація інвестицій та джерел їх формування.
72. Особливості державного регулювання лізингу.
73. Аграрна політика як складова економічної політики держави.
74. Основні риси державної аграрної політики в Україні.
75. Головні напрями аграрної політики в Україні.
76. Державні соціальні програми як інструмент державного регулювання економіки
77. Економічна сутність та функції бірж в ринковій економіці.
78. Основні етапи розвитку біржового ринку в світі.
79. Становлення та розвиток біржового товарного ринку в Україні.
80. Основні тенденції та напрями розвитку біржового ринку в світі.
81. Основні функції та організаційна структура товарних бірж.
82. Особливості біржових товарів та їх класифікація.
83. Організаційно-правові засади функціонування товарних бірж у світовій практиці.
84. Основні засади регулювання біржового товарного ринку в Україні.
85. Основні засади організації торгівлі на товарних біржах.
86. Основні учасники біржової торгівлі.
87. Поняття біржової інфраструктури та її основні елементи на ринку сільськогосподарської продукції.

88. Технології торгівлі на товарних біржах.
89. Поняття брокерської діяльності на біржовому товарному ринку.
90. Сутність та принципи формування цін на біржові товари.
91. Види біржових цін.
92. Види цінових стратегій під час здійснення біржових операцій.
93. Сучасний стан біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією.
94. Сутність економічної оцінки діяльності товарних бірж.
95. Напрями розвитку біржової діяльності на вітчизняному організованому аграрному ринку.
96. Економічна сутність біржових інструментів та їх види.
97. Класифікація біржових угод.
98. Товарні деривативи та їх види.
99. Економічна сутність хеджування на біржовому ринку.
100. Поняття базису та базисного ризику.
101. Види ризиків, які підлягають хеджуванню біржовими інструментами.
102. Довге хеджування та особливості його застосування на біржовому ринку.
103. Коротке хеджування та особливості його застосування на біржовому ринку.
104. Переваги та недоліки хеджування.
105. Роль і місце клірингової палати на біржовому товарному ринку.
106. Функції спекулянтів на біржовому товарному ринку.
107. Фондові біржі та їх діяльність на біржовому ринку.
108. Біржова консолідація та її вплив на розвиток світового біржового ринку.
109. Фінансова інженерія біржових інструментів в сучасних умовах.
110. Фінансові деривативи та їх види.
111. Фондові індекси та особливості їх застосування на біржовому ринку.
112. Фундаментальний аналіз та особливості його застосування у прогнозуванні біржової кон'юнктури.
113. Технічний аналіз, принципи та інструменти на біржовому ринку.
114. Економічна сутність біржової кон'юнктури та основні методи її аналізу і прогнозування.
115. Вплив біржових цін на формування ціноутворення на основні види сільськогосподарської продукції.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Багацький Є.О., Бондаренко А.Ф. Маркетинг: навч. посібник. Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2015. 397 с.
2. Базилевич В. Д. Фондовий ринок : підручник: у 2 кн. / за ред.: В. Д. Базилевича. Київ : Знання, 2016. 686 с.
3. Економічна теорія : підручник / за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ : КНТЕУ, 2017. 608 с.
4. Ільчук М.М. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК: навч. посібник. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2013. 308 с.
5. Ільчук М.М. Біржова діяльність і підприємництво: навч. посібник. Біла церква: Білоцерківдрук, 2018. 318с.
6. Ільчук М.М. Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності: навч. посібник. НУБІП України, 2019. 368с.
7. Ковальська Л., Кривовязок І. Підприємництво і торгівля: навч. посібник. Київ: Кондор, 2018. 620 с.
8. Кулініч, О. А. Економічна теорія: навч. посібник. Харків: ХДУХТ, 2016. 200с.
9. Міжнародний маркетинг : підручник / за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : КНТЕУ, 2018. 448 с.
10. Підприємництво та організація агробізнесу: навч. посібник/ за ред. М.М. Ільчука. К.: Аграр Медіа Груп, 2016. 434 с.
11. Організація торгівлі : зб. ситуаційних задач, тестів та кросвордів / за ред. Н.О. Голошубова. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : КНТЕУ, 2016. 280 с.
12. Пилявець В.М., Озима В.В., Заруба В.П. Інфраструктура товарного ринку : навч. посібник. Київ : Аграрна освіта, 2015. 255 с.
13. Солодкий М. О., Яворська В.О. Біржовий товарний ринок: навч. посібник. К.: ЦП Компринт, 2016. 482с.
14. Солодкий М.О. Основи біржової діяльності: навч. посіб. / за ред. М.О. Солодкого. К.: ЦП Компринт, 2017. 450 с.
15. Солодкий М.О. Яворська В.О. Хеджування ф'ючерсами і опціонами: навч. посіб. К.: ЦП Компринт, 2018. 398с.
16. Солодкий М.О. Яворська В.О. Міжнародні біржові ринки: навч. посіб. К.: ЦП Компринт, 2019. 520с.
17. Сотник І., Таранюк Л. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: посібник. Суми: Університетська книга, 2018. 572 с.
18. Таранюк Л. М. Потенціал і розвиток підприємства: навч. посібник. Суми : «Мрія-1», 2016. 278 с.